Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (fjärde avdelningen)

den 26 september 2013*

”Område med frihet, säkerhet och rättvisa — Civilrättsligt samarbete — Förordning (EG) nr 44/2001 — Artikel 34.3 och 34.4 — Erkännande av en dom meddelad i en annan medlemsstat — Situation där domen är oförenlig med en annan dom som meddelats tidigare i samma medlemsstat i ett förfarande rörande samma sak och mellan samma parter”

I mål C-157/12,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Bundesgerichtshof (Tyskland) genom beslut av den 8 mars 2012, som inkom till domstolen den 30 mars 2012, i målet

Salzgitter Mannesmann Handel GmbH

mot

SC Laminorul SA,

meddelar

DOMSTOLEN (fjärde avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden L. Bay Larsen samt domarna J. Malenovský, U. Lõhmus, M. Safjan (referent) och A. Prechal,

generaladvokat: N. Wahl,

justitiesekreterare: handläggaren A. Impellizzeri,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 14 mars 2013,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

— Salzgitter Mannesmann Handel GmbH, genom C. von Carlowitz, O. Kranz, C. Müller och T. Rossbach, Rechtsanwälte,

— Tysklands regering, genom J. Möller, T. Henze och J. Kemper, samtliga i egenskap av ombud,

— Spaniens regering, genom S. Centeno Huerta, i egenskap av ombud,

— Italiens regering, genom G. Palmieri, i egenskap av ombud, biträdd av S. Varone, avvocato dello stato,

* Rättegångsspråk: tyska.

— Rumäniens regering, genom R. Giurescu och A. Voicu, båda i egenskap av ombud,

— Europeiska kommissionen, genom W. Bogensberger och A.-M. Rouchaud-Joët, båda i egenskap av ombud,

och efter att den 16 maj 2013 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 34.4 i rådets förordning (EG) nr 44/2001 av den 22 december 2000 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område (EGT L 12, 2001, s. 1).

2 Begäran har framställts i ett mål mellan, å ena sidan, Salzgitter Mannesmann Handel GmbH (nedan kallat Salzgitter) och, å andra sidan SC Laminorul SA (nedan kallat Laminorul). Målet rör en ansökan om verkställighetsförklaring i Tyskland av en dom som meddelats av en rumänsk domstol genom vilken Salzgitter har förpliktigats att betala ett belopp på 188 330 euro till Laminorul.

Tillämpliga bestämmelser

Förordning nr 44/2001

3 Skälen 2 och 15-17 i förordning nr 44/2001 har följande lydelse:

”(2) Vissa olikheter i medlemsstaternas bestämmelser om domstols behörighet och om erkännande av domar hindrar den inre marknaden från att fungera väl. Det är därför nödvändigt att införa bestämmelser som gör reglerna om behörighetskonflikter på privaträttens område mer enhetliga och som förenklar formaliteterna, så att domar från de medlemsstater som är bundna av denna förordning kan erkännas och verkställas enkelt och snabbt.

...

(15) För att rättskipningen skall fungera väl, måste man minimera möjligheten för samtidiga förfaranden och se till att oförenliga domar inte meddelas i två medlemsstater. Det måste finnas klara och effektiva regler för att avgöra frågor om litispendens och mål som har samband med varandra ...

(16) Det ömsesidiga förtroendet mellan de rättsvårdande myndigheterna i [Europeiska unionen] gör det berättigat att automatiskt erkänna en dom som har meddelats i en medlemsstat utan att något ytterligare förfarande behöver tillgripas, utom när erkännandet är tvistigt.

(17) I enlighet med samma princip om ömsesidigt förtroende måste förfarandet för att göra en dom som har meddelats i en medlemsstat verkställbar i en annan medlemsstat vara snabbt och effektivt. Därför bör verkställighetsförklaringen utfärdas närmast automatiskt efter en enkel formell kontroll av handlingarna och utan att domstolen på eget initiativ får pröva om någon av grunderna i denna förordning för att vägra verkställighet föreligger.”

4 Artikel 32 i förordning nr 44/2001 har följande lydelse:

”I denna förordning förstås med dom varje avgörande som har meddelats av domstol i en medlemsstat oavsett dess rubricering ...”.

5 Artikel 33.1 i förordning nr 44/2001 har följande lydelse:

”En dom som har meddelats i en medlemsstat skall erkännas i de andra medlemsstaterna utan att något särskilt förfarande behöver anlitas.”

6 Artikel 34.3 och 34.4 i förordning nr 44/2001 har följande lydelse:

”En dom skall inte erkännas om:

...

3) den är oförenlig med en dom som har meddelats i en tvist mellan samma parter i den medlemsstat där domen görs gällande,

4) den är oförenlig med en dom som tidigare har meddelats i en annan medlemsstat eller i en tredje stat mellan samma parter och rörande samma sak, såvida den först meddelade domen uppfyller de nödvändiga villkoren för erkännande i den medlemsstat där domen görs gällande.”

7 Artikel 38.1 i förordning nr 44/2001 har följande lydelse:

”En dom som har meddelats i en medlemsstat och som är verkställbar i den staten skall verkställas i en annan medlemsstat sedan domen, på ansökan av part, har förklarats vara verkställbar där.”

8 Artikel 41 i förordning nr 44/2001 har följande lydelse:

”Domen skall förklaras vara verkställbar omedelbart efter fullgörandet av formaliteterna ... utan någon omprövning enligt artiklarna 34 och 35. I detta skede av förfarandet skall motparten inte ges tillfälle att yttra sig över ansökan.”

9 Artikel 43 i förordning nr 44/2001 har följande lydelse:

”1. Båda parter får söka ändring av beslutet i anledning av ansökan om verkställighetsförklaring.

...

3. Ansökan om ändring skall handläggas enligt bestämmelserna för kontradiktoriska förfaranden.

...”

10 Artikel 45 i förordning nr 44/2001 har följande lydelse:

”1. Den domstol vid vilken ansökan om ändring görs enligt artikel 43 eller 44 får avslå en ansökan om verkställighetsförklaring eller upphäva verkställighetsförklaringen endast på någon av de grunder som anges i artiklarna 34 och 35. ...

2. Den utländska domen får aldrig omprövas i sak.”

11 I artikel 46.1 i förordning nr 44/2001 stadgas följande:

”Den domstol som handlägger verkställighetsfrågan efter det att ändring har sökts enligt artikel 43 eller 44 får på begäran av motparten låta handläggningen av målet vila, om talan mot domen har förts genom anlitande av ordinära rättsmedel i ursprungsmedlemsstaten eller om fristen för sådan talan ännu inte har löpt ut; i sistnämnda fall får domstolen bestämma en tid inom vilken en sådan talan skall föras.”

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågan

12 Det framgår av beslutet om hänskjutande att Laminorul, med säte i Rumänien, väckte talan mot Salzgitter, med säte i Tyskland, vid Tribunalul Brăila (domstol i första instans i Brăila, Rumänien) och yrkade betalning för en leverans av stålprodukter.

13 Salzgitter hävdade att denna talan inte borde ha väckts mot Salzgitter utan mot Laminoruls egentliga avtalspart, Salzgitter Mannesmann Stahlhandel GmbH (tidigare Salzgitter Stahlhandel GmbH). Mot denna bakgrund, avvisade Tribunalul Brăila Laminoruls talan genom lagakraftvunnen dom av den 31 januari 2008 (nedan kallad den första domen).

14 Kort därefter väckte Laminorul på nytt talan mot Salzgitter vid samma domstol och på samma grunder. Stämningsansökan delgavs dock Salzgitters tidigare rättsliga ombud i Rumänien, som Salzgitter endast gett fullmakt i förhållande till den talan som gav upphov till den första domen. Eftersom ingen inställde sig för att företräda Salzgitter vid förhandlingen den 6 mars 2008 vid Tribunalul Brăila meddelade nämnda domstol tredskodom (nedan kallad den andra domen) och förpliktade Salzgitter att betala 188 330 euro till Laminorul.

15 Salzgitter överklagade den andra domen och yrkade att den skulle upphävas, med motiveringen att bolaget inte hade delgetts kallelse till förhandlingen med giltig verkan. Överklagandet avvisades genom beslut av den 8 maj 2008 eftersom Salzgitter inte hade betalat erforderliga stämpelavgifter.

16 Den andra domen förklarades verkställbar i Tyskland av Landgericht Düsseldorf (regionaldomstolen i Düsseldorf, Tyskland) genom beslut av den 21 november 2008. Salzgitter överklagade detta beslut vid Oberlandesgericht Düsseldorf (regional appellationsdomstol i Düsseldorf, Tyskland).

17 Samtidigt väckte Salzgitter en talan i extraordinär väg i Rumänien och yrkade återigen att den andra domen skulle ogiltigförklaras på grund av att företaget inte hade delgetts kallelse till förhandlingen. Denna talan avvisades genom beslut av den 19 februari 2009.

18 Vidare överklagade Salzgitter på nytt den andra domen och åberopade att den första domen hade vunnit laga kraft. Curtea de Apel Galați (appellationsdomstolen i Galați, Rumänien) avvisade detta överklagande genom dom av den 8 maj 2009 med motiveringen att den framställts för sent. Denna dom fastställdes senare av Înalta Curte de Casație și Justiție (Rumäniens högsta domstol) genom dom av den 13 november 2009.

19 Efter att rättsmedlen i Rumänien var uttömda, återupptogs det vilandeförklarade förfarandet om verkställighetsförklaring i Tyskland. Salzgitters överklagande avseende Landgericht Düsseldorfs beslut ogillades genom avgörande av Oberlandesgericht Düsseldorf den 28 juni 2010. Salzgitter har överklagat detta avgörande till Bundesgerichtshof (federala domstolen, Tyskland).

20 Det är mot bakgrund av dessa omständigheter som Bundesgerichtshof beslutat att vilandeförklara målet och ställa följande tolkningsfråga till domstolen:

”Omfattar artikel 34.4 i [förordning nr 44/2001] även det fallet att domar från samma medlemsstat (domsstat) är oförenliga?”

Prövning av tolkningsfrågan

21 Den hänskjutande domstolen har ställt sin fråga för att få klarhet i huruvida artikel 34.4 i förordning nr 44/2001 ska tolkas så, att den även omfattar oförenliga domar meddelade av domstolar i en och samma medlemsstat.

22 För att besvara denna fråga är det nödvändigt att göra en tolkning av artikel 34.4 i förordning nr 44/2001 som inte endast utgår från bestämmelsens lydelse, utan även från det system som har inrättats genom förordningen och de mål som eftersträvas med denna (se dom av den 6 september 2012 i mål C-619/10, Trade Agency, punkt 27).

23 Vad gäller det system som har införts genom förordningen noteras att grunderna för att vägra verkställighet fyller en funktion som är väl avgränsad i den struktur som har utarbetats genom förordningen. Såsom generaladvokaten har påpekat i punkt 35 i sitt förslag till avgörande upprättar förordningen ett omfattande system för domstolars internationella behörighet samt erkännande och verkställighet av domar.

24 Vid tolkning av innebörden av, och innehållet i, de i förordning nr 44/2001 föreskrivna grunderna för att vägra verkställighet av domar från en annan medlemsstat ska hänsyn tas till den koppling som finns mellan, å ena sidan, grunderna och, å andra sidan, förordningens bestämmelser om mål som har samband med varandra. Dessa bestämmelser är, enligt skäl 15 i förordningen, avsedda att minimera möjligheten för samtidiga förfaranden, samt att se till att oförenliga domar inte meddelas i två medlemsstater.

25 Vidare, framgår det av skäl 17 i förordning nr 44/2001 att förfarandet för att göra en dom som har meddelats i en medlemsstat verkställbar i den medlemsstat där den görs gällande endast bör omfatta en enkel formell kontroll av de handlingar som krävs för att domen ska vara verkställbar i den medlemsstat där den görs gällande.

26 När ansökan som avses i artikel 38.1 i förordning nr 44/2001 har getts in ska myndigheterna i den medlemsstat där domen görs gällande, enligt artikel 41 i samma förordning, i ett första skede av förfarandet, begränsa sig till att kontrollera att formaliteterna för att domen ska förklaras vara verkställbar är uppfyllda. (se domen i det ovannämnda målet Trade Agency, punkt 29).

27 Enligt artikel 43 i förordning nr 44/2001, kan verkställighetsförklaringen av en dom som meddelats i en annan medlemstat än den medlemsstat där den görs gällande, i ett andra skede av förfarandet, bli föremål för ansökan om ändring. De grunder för att avslå en ansökan om verkställighetsförklaring som kan åberopas anges uttryckligen i artiklarna 34 och 35 i förordning nr 44/2001, till vilka det hänvisas i artikel 45 i förordningen (se, för ett liknande resonemang, domen i det ovannämnda målet Trade Agency, punkt 31).

28 Denna förteckning är uttömmande och dess innehåll ska tolkas restriktivt, eftersom det utgör ett hinder för genomförandet av ett av de grundläggande målen med förordning nr 44/2001 som ska underlätta den fria rörligheten för domar genom att införa ett enkelt och snabbt exekvaturförfarande (se, för ett liknande resonemang, dom av den 28 april 2009 i mål C-420/07, Apostolides, REG 2009, s. I-3571, punkt 55 och där angiven rättspraxis, och dom av den 13 oktober 2011 i mål C-139/10, Prism Investments, REU 2011, s. I-9511, punkt 33).

29 Vad särskilt gäller grunden för att vägra verkställighet som består i att två domar är oförenliga är följande att säga. Såsom generaladvokaten har påpekat i punkt 42 i sitt förslag till avgörande visar ordalydelsen i artikel 34.4 i förordning nr 44/2001, läst mot bakgrund av begreppet dom i den mening som avses i artikel 32 i denna förordning, att artikeln 34.4 ska förstås så, att ”en dom (det vill säga ett avgörande som har meddelats av domstol i en medlemsstat) inte ska erkännas om … den är oförenlig med en dom som tidigare har meddelats i en annan medlemsstat eller i ett tredjeland”.

30 Den situation som avses i artikeln 34.4 synes således vara den där de oförenliga domarna kommer från två olika stater.

31 Denna tolkning har stöd i principen om ömsesidigt förtroende, som ligger till grund för systemet om erkännande och verkställighet av domar från en annan medlemsstat, vilket har inrättats genom förordning nr 44/2001.

32 Bestämmelserna om erkännande och verkställighet vilar, såsom framgår av skälen 16 och 17 i denna förordning, på ett ömsesidigt förtroende mellan de rättsvårdande myndigheterna i Europeiska unionen. Detta förtroende förutsätter inte enbart att de domar som har meddelats i en medlemsstat erkänns automatiskt i en annan medlemsstat, utan även att förfarandet för att göra en dom verkställbar i en annan medlemsstat är snabbt och effektivt (se domen i det ovannämnda målet Trade Agency, punkt 40).

33 För att systemet som vilar på förtroende ska fungera väl krävs det att domstolarna i ursprungsmedlemsstaten förblir behöriga, inom ramen för de rättsmedel som införts genom rättsordningen i medlemsstaten, att bedöma lagenligheten av den dom som ska verkställas. Samtidigt ska i princip inte någon sådan bedömning göras av domstolarna i den medlemsstat där domen görs gällande, och det slutgiltiga resultatet av den ovannämnda bedömningen av lagenligheten av domen ska inte ifrågasättas.

34 Det är i detta sammanhang som det i artikel 46.1 i förordning nr 44/2001 föreskrivs en möjlighet att låta handläggningen av målet vila om talan mot domen har förts, eller skulle kunna föras, genom anlitande av ordinära rättsmedel i ursprungsmedlemsstaten.

35 Det åligger parten att utnyttja de rättsmedel som föreskrivs i lagstiftningen i den medlemsstat i vilken förfarandet äger rum, vilket Salzgitter för övrigt försökte göra inom ramen för det nationella målet. Däremot, kan parten inte åberopa grunderna för att vägra verkställighet av domar meddelade i en annan medlemsstat för att ifrågasätta utgången av nämnda förfarande.

36 En tolkning av artikel 34.4 i denna förordning enligt vilken denna bestämmelse även avser konflikter mellan två domar från en och samma medlemsstat är oförenlig med principen om ömsesidigt förtroende som nämns i punkt 31 i denna dom. En sådan tolkning skulle tillåta domstolarna i den medlemsstat där domen görs gällande att ersätta domstolarnas bedömning i ursprungsmedlemsstaten med sin egen.

37 När domen har vunnit laga kraft efter att förfarandet i ursprungsmedlemsstaten har avslutats, skulle vägran att verkställa domen på grund av att den är oförenlig med en annan dom från samma medlemsstat vara jämförbar med en omprövning i sak av den dom som det ansökts om verkställighet av, vilket emellertid är uttryckligen otillåtet enligt artikel 45.2 i förordning nr 44/2001.

38 En sådan möjlighet till omprövning i sak skulle, i praktiken, utgöra ett nytt rättsmedel mot en dom som vunnit laga kraft i ursprungsmedlemsstaten. Det är i detta avseende utrett att, såsom generaladvokaten har påpekat i punkt 31 i sitt förslag till avgörande, grunderna för att vägra verkställighet enligt förordning nr 44/2001 inte avser att skapa nya rättsmedel mot nationella domar som vunnit laga kraft.

39 Det ska slutligen påpekas att förteckningen över grunderna för att vägra verkställighet är uttömmande, såsom framgår av den rättspraxis som det hänvisas till i punkt 28 i denna dom. Grunderna ska ges en restriktiv tolkning och lämpar sig därför inte – i motsats till vad Salzgitter och den tyska regering har hävdat – för en analog tolkning, enligt vilken även domar från en och samma medlemsstat avses.

40 Med beaktande av samtliga föregående överväganden ska tolkningsfrågan besvaras enligt följande: Artikel 34.4 i rådets förordning nr 44/2001 ska tolkas så, att den inte omfattar oförenliga domar meddelade av domstolar i en och samma medlemsstat.

Rättegångskostnader

41 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (fjärde avdelningen) följande:

Artikel 34.4 i rådets förordning (EG) nr 44/2001 av den 22 december 2000 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område, ska tolkas så, att den inte omfattar oförenliga domar meddelade av domstolar i en och samma medlemsstat.

Underskrifter